

УДК 342.9

Царевич О.І., суддя*(Печерський районний суд, м. Київ, Україна)*

ПРИНЦИП ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ЯК НАПРЯМОК ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Принцип юридичної відповідальності належить до міжгалузевих засад права, що визначають усталені, закономірні взаємозв'язки в його системі. До таких принципів відносяться: принцип гуманізму, який проявляється у щирому та милосердному підході до осіб, які підлягають юридичній відповідальності, як при її встановленні, так і в процесі реалізації; принцип справедливості, який полягає в рівності, повазі та захисті прав і свобод кожної людини; принцип законності – діяльність державних органів повинна базуватися виключно на положеннях законів України, в межах їх повноважень та відповідно до визначених ними процедур; принцип невідворотності, що знаходить вираження у диференційованому підході до правопорушень та санкцій, з урахуванням рівня суспільної небезпеки правопорушення та особливостей особи правопорушника [1, с. 25].

Принцип юридичної відповідальності – ключовий елемент адміністративно-правового регулювання функціонування ЗМІ в Україні, задля захисту національної безпеки. Його мета – гарантувати дотримання законодавства в інформаційній сфері та не допустити порушень, здатних зашкодити національній безпеці України. Принцип зобов'язує до створення ясної та диференційованої системи відповідальності для всіх учасників медіа- простору.

З наукової точки зору, цей принцип спирається на концепцію "правової держави", де будь-яке порушення закону викликає відповідну та співрозмірну реакцію з боку держави. Це означає, що санкції повинні відповідати серйозності вчиненого правопорушення. Скажімо, випадкове поширення неправдивої інформації не може мати такі ж наслідки, як свідомо пропаганда ненависті або дезінформація, яка становить загрозу національній безпеці. Диференційований підхід сприяє уникненню надмірного обмеження свободи ЗМІ та забезпечує справедливість правозастосування.

Відповідальність під час надання публічних послуг може проявлятися в цивільно-правовому, адміністративному та кримінальному ключі, у відповідності до суті та серйозності порушення. Скажімо, коли розповсюджується брехлива, фальшива, спотворена інформація про фізичних чи юридичних осіб (включно з органами державної влади, їх представниками, їх діями та інше), українське законодавство передбачає низку заходів реагування: спростування, відповідь, компенсація нанесеної шкоди, а в окремих випадках – вилучення тиражу газети, журналу тощо за рішенням судової інстанції. Варто підкреслити, що цей механізм реагування застосовується незалежно від способу поширення інформації, будь то офіційно зареєстроване ЗМІ або інтернет-платформа, на зразок соціальних мереж. Адміністративна відповідальність перш за все стосується суб'єктів медіа-сфери, стосовно яких діють спеціалізовані процедури державного контролю. Окрім адміністративної відповідальності для юридичних осіб – засобів масової інформації, передбачена також адміністративна відповідальність для окремих фізичних осіб, що регламентується Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Наприклад, відповідальність настає за поширення недостовірних чуток, здатних викликати паніку серед населення чи порушити громадський порядок, незалежно від методу розповсюдження (усно, через соціальні медіа, шляхом розвішування інформації у громадських місцях та подібне) (ст. 173-1 КУпАП [2]).

Кримінальна відповідальність настає за розповсюдження даних (незалежно від їхньої істинності чи хибності), що спрямовані на завдання шкоди суспільству в цілому. Зокрема, Кримінальний кодекс України передбачає покарання для фізичних осіб (незалежно від їхнього становища, національності, способу поширення інформації серед невизначеного кола осіб) за публічні заклики до насильницького перевороту чи повалення конституційного ладу, або до захоплення влади, а також розповсюдження матеріалів із закликами до таких дій (ст. 109 КК України [3]).

Отже, принципи юридичної відповідальності публічно-адміністративних суб'єктів під час надання публічних послуг як напрямок запобігання корупції базуються на потребі гарантування законності, справедливості, людяності, неминучості відповідальності за правопорушення та охорони прав і свобод громадян. Це передбачає, що органи публічної адміністрації зобов'язані діяти тільки згідно з законом, забезпечуючи дотримання прав та інтересів фізичних

Список використаних джерел:

1. Іванова О.І. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. Число 3. с. 21-26.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. 7 грудня 1984 року № 8073-Х Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-Х.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-Ш. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001. № 25-26. Ст. 131.

УДК 342.9

Шульга О.В., здобувач кафедри адміністративного та господарського права
(Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна)

ПУБЛІЧНИЙ ІНТЕРЕС ТА ПРАВО ОСОБИ НА ЗДОРОВЕ ДОВКІЛЛЯ

Тривалі тенденції до здійснення використання природних ресурсів на засадах інтенсивності призвели до загострення світових та національних екологічних проблем, відсутності механізмів до задоволення публічних екологічних прав та інтересів людини та суспільства. Право на безпечне на безпечне для життя і здоров'я довкілля відповідно до ст. 293 Цивільного кодексу України відноситься до категорії особистих немайнових прав, що забезпечують фізичне існування людини [1]. Захист та належна реалізація права особи на безпечне для життя та здоров'я людини, тобто права на здорове довкілля відноситься до актуальних стратегічних завдань сучасної держави.

Згідно із положеннями Конституції України встановлюється, що природні ресурси відносяться до виключної власності Українського народу. Нормативне закріплення виключного права власності Українського народу на природні ресурси має розглядатися як визначення пріоритетності задоволення публічного інтересу та потреб населення [2, с. 37].

В межах чинного законодавства України тривалий час застосовувався підхід до встановлення змісту «інтересу», як інтересу «законного» чи «охоронюваного». Застосування категорії «охоронюваний законом інтерес» відповідно до змісту судової практики залишалось декларативним за своїм функціональним змістом. Зокрема, відповідно до положень Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» встановлюються, що здійснення раціонального природокористування має переслідувати задоволення інтересів нинішнього та майбутніх поколінь. Згідно із ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначається, що здійснення раціонального природокористування вимагає науково обґрунтованого узгодження екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства. Керуючись